

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 142/14

Λουξεμβούργο, 5 Νοεμβρίου 2014

Απόφαση στην υπόθεση C-166/13
Sophie Mukarubega κατά Préfet de police και préfet de la Seine-Saint-Denis

Στους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν τύχει προσήκουσας ακροάσεως όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της διαμονής τους δεν είναι αναγκαίο να παρασχεθεί εκ νέου δικαίωμα ακροάσεως πριν την απόφαση περί επιστροφής

Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι η απόφαση περί επιστροφής συνδέεται στενά με τη διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα της διαμονής

Η αίτηση ασύλου της Sophie Mukarubega, υπηκόου της Ρουάντα, απορρίφθηκε από τις γαλλικές αρχές κατόπιν διαδικασίας που διήρκεσε 33 μήνες. Στα τέλη του 2012, ο αστυνομικός διευθυντής του Παρισιού αρνήθηκε να χορηγήσει στην S. Mukarubega άδεια διαμονής και εξέδωσε απόφαση με την οποία την υποχρέωσε να εγκαταλείψει τη γαλλική επικράτεια, τάσσοντάς της προθεσμία οικειοθελούς αναχωρήσεως 30 ημερών και ορίζοντας τη Ρουάντα ως χώρα προορισμού. Παρά ταύτα, η S. Mukarubega παρέμεινε παρανόμως στη γαλλική επικράτεια.

Σχεδόν τέσσερις μήνες αργότερα, το 2013, η S. Mukarubega επιχείρησε να μεταβεί στον Καναδά με ψευδή στοιχεία ταυτότητας και πλαστό βελγικό διαβατήριο και συνελήφθη από τη γαλλική αστυνομία. Τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση για απατηλή χρήση διοικητικού εγγράφου και έτυχε ακροάσεως όσον αφορά την προσωπική και οικογενειακή της κατάσταση, την εν γένει πορεία της, το αίτημά της για διαμονή στη Γαλλία και την ενδεχόμενη επιστροφή της στη Ρουάντα. Την επόμενη ημέρα, ο νομάρχης του Seine-Saint-Denis, διαπιστώνοντας ότι η S. Mukarubega διέμενε παρανόμως στη γαλλική επικράτεια, εξέδωσε απόφαση με την οποία την υποχρέωσε να εγκαταλείψει τη γαλλική επικράτεια, χωρίς να της χορηγήσει προθεσμία οικειοθελούς αναχωρήσεως λόγω της υπάρξεως κινδύνου διαφυγής.

Η S. Mukarubega άσκησε, στη Γαλλία, αίτηση ακυρώσεως κατά των αποφάσεων περί επιστροφής που εκδόθηκαν το 2012 και το 2013. Υποστηρίζει ότι οι εν λόγω αποφάσεις ελήφθησαν κατά παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως που κατοχυρώνει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθότι δεν της δόθηκε η δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της πριν ληφθούν οι αποφάσεις αυτές. Ο Γάλλος δικαστής που επελήφθη της συγκεκριμένης διαφοράς ζήτησε από το Δικαστήριο διευκρινίσεις σχετικά με περιεχόμενο του δικαιώματος ακροάσεως.

Με την απόφαση που εκδίδει σήμερα, το Δικαστήριο υπενθυμίζει καταρχάς ότι το δίκαιο της Ένωσης¹ καθορίζει λεπτομερώς το πλαίσιο των εγγυήσεων που παρέχονται στους υπηκόους τρίτων χωρών για την επιστροφή, καθόσον καθορίζει τη μορφή που πρέπει να έχουν οι αποφάσεις περί επιστροφής και υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβλέπουν αποτελεσματικά ένδικα βοηθήματα κατά των αποφάσεων αυτών. Αντιθέτως, το δίκαιο της Ένωσης δεν διευκρινίζει αν και υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει να διασφαλίζεται το δικαίωμα ακροάσεως (αναπόσπαστο μέρος των δικαιωμάτων άμυνας) ούτε τις συνέπειες που πρέπει να έχει η μη τήρηση του δικαιώματος αυτού.

¹ Οδηγία 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 348, σ. 98).

Το Δικαστήριο επισημαίνει, εν συνεχεία, ότι, εφόσον διαπιστώνουν το παράνομο της διαμονής υπηκόου τρίτης χώρας στην επικράτειά τους, οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει το δίκαιο της Ένωσης το οποίο παραπέμπει στην εθνική νομοθεσία, να εκδίδουν κατ' αυτού απόφαση περί επιστροφής κατόπιν δίκαιης και διαφανούς διαδικασίας.

Από την υποχρέωση αυτή προκύπτει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν, αφενός, να προβλέπουν ρητώς στο εθνικό τους δίκαιο την υποχρέωση εγκαταλείψεως της επικράτειας σε περίπτωση παράνομης διαμονής και, αφετέρου, να διασφαλίζουν ότι ο ενδιαφερόμενος τυγχάνει λυσιτελούς ακροάσεως στο πλαίσιο της διαδικασίας σχετικά με την αίτηση διαμονής του ή, κατά περίπτωση, σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της διαμονής του. Υπό αυτές τις συνθήκες, δεδομένου ότι η έκδοση αποφάσεως περί επιστροφής αποτελεί λογική απόρροια της αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται ο παράνομος χαρακτήρας της διαμονής του ενδιαφερομένου, σε περίπτωση που **οι αρμόδιες εθνικές αρχές προτίθενται να εκδώσουν ταυτοχρόνως απόφαση περί διαπιστώσεως παράνομης διαμονής και απόφαση περί επιστροφής, δεν υποχρεούνται σε κάθε περίπτωση να παράσχουν δυνατότητα ακροάσεως στον ενδιαφερόμενο ειδικώς ως προς την απόφαση περί επιστροφής, εφόσον ο ενδιαφερόμενος είχε τη δυνατότητα να εκθέσει λυσιτελώς και αποτελεσματικώς την άποψή του όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της διαμονής του και τους λόγους που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν, δυνάμει του εθνικού δικαίου, τη μη έκδοση αποφάσεως περί επιστροφής από την εν λόγω αρχή.**

Στην περίπτωση της S. Mukarubega, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η πρώτη απόφαση περί επιστροφής (η απόφαση του 2012) εκδόθηκε κατόπιν της διαδικασίας που κατέληξε στην άρνηση χορηγήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα και την απόδειξη του παράνομου χαρακτήρα της διαμονής της, οπότε συνιστά τη λογική και αναγκαία προέκταση της προαναφερθείσας διαδικασίας. Δεδομένου ότι παρασχέθηκε στη S. Mukarubega η δυνατότητα να εκθέσει την άποψή της καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, μπόρεσε να υποβάλει λυσιτελώς και αποτελεσματικώς τις παρατηρήσεις της σχετικά με το ζήτημα του παράνομου χαρακτήρα της διαμονής της. Κατά συνέπεια, δεν ήταν αναγκαίο να τύχει ακροάσεως ειδικώς όσον αφορά την πρώτη απόφαση περί επιστροφής πριν την έκδοσή της. Η υποχρέωση να χορηγηθεί δικαίωμα ακροάσεως στην ενδιαφερομένη ειδικώς ως προς την απόφαση περί επιστροφής θα επιμήκυνε άσκοπα τη διοικητική διαδικασία, χωρίς να επιφέρει ενίσχυση της έννομης προστασίας της.

Όσον αφορά τη δεύτερη απόφαση περί επιστροφής (την απόφαση του 2013), το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η S. Mukarubega εξέθεσε τις απόψεις της μεταξύ άλλων όσον αφορά το δικαίωμα διαμονής της στη Γαλλία και ότι της δόθηκε η δυνατότητα ακροάσεως και επί άλλων στοιχείων πέραν από το απλό γεγονός της παράνομης διαμονής της. Δεδομένου ότι η δεύτερη απόφαση περί επιστροφής εκδόθηκε λίγο μετά την ακρόαση της S. Mukarubega σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της διαμονής της και ότι αυτή υπέβαλε κατά τρόπο λυσιτελή και αποτελεσματικό τις παρατηρήσεις της ως προς το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι αρμόδιες αρχές εξέδωσαν τη δεύτερη απόφαση περί επιστροφής χωρίς να προσβληθεί το δικαίωμα ακροάσεως της ενδιαφερομένης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

